

Egzotyczność tła i sensacyjność zdarzeń w *Giaurze* Byrona

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Stefan Treugutt, *Giaur Byrona i Mickiewicza*, [w:] George Byron, *Giaur*, Warszawa 1982, s. 10.
- Źródło: George Byron, *Giaur*, oprac. Stefan Treugutt, Warszawa 1982, s. 51.
- Źródło: George Byron, *Giaur*, tłum. A. Mickiewicz, Kraków 2017, s. 25–26.
- Źródło: George Byron, *Giaur*, tłum. A. Mickiewicz, Kraków 2017, s. 22–25.
- Źródło: George Byron, tłum. A. Mickiewicz, Kraków 2017, s. 22–25.
- Źródło: George Byron, *Giaur*, tłum. A. Mickiewicz, Kraków 2017, s. 13–16.

Egzotyczność tła i sensacyjność zdarzeń w *Giaurze* Byrona

Źródło: Eugène Delacroix, *Walka Giaura i baszy*, 1827, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Próbując przybliżyć współczesnemu czytelnikowi problematykę oraz realia powieści poetyckiej pt. *Giaur*, warto uświadomić sobie, jak istotną postacią dla europejskiego romantyzmu był jej autor, George Gordon Byron:

☞ **Stefan Treugutt**

Giaur Byrona i Mickiewicza

Byron pisał o sobie, o swoich podróżach po kilku krajach południowo i południowo-wschodniej części naszego kontynentu, ale nie był reporterem, skądże, ani skrzętnym opisywaczem krajobrazów i obyczajów. Byron był europejskim poetą, gdyż stał się ważny dla ludzi w różnych krajach, dla ludzi o innych językach, obyczajach, wychowanych w rozmaitych tradycjach i wierzeniach. (...) I należy pamiętać, iż nie tyle to, o czym pisał, ile przede wszystkim sposób, w jaki pisał, jak manifestował swą osobowość, było tak istotne, tak pociągające

Źródło: Stefan Treugutt, *Giaur Byrona i Mickiewicza*, [w:] George Byron, *Giaur*, Warszawa 1982, s. 10.

Charakterystyczny styl wypracowany przez angielskiego romantyka wywarł odczuwalny wpływ na polskich twórców, m.in. Juliusza Słowackiego, autora orientalnych *Mnicha* oraz *Araba*, czy tłumacza *Giaura* – Adama Mickiewicza. Powieść szokowała, a zarazem fascynowała współczesnych swoim mrokiem, okrucieństwem, grozą, jak również głębią ludzkich uczuć.

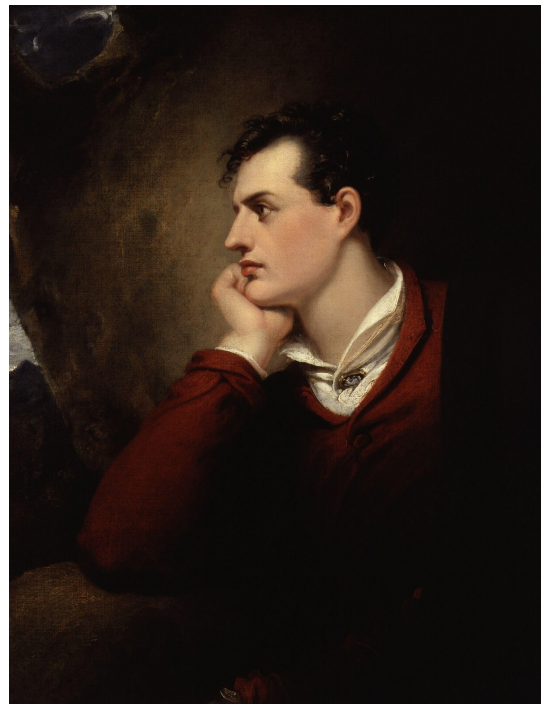
Twoje cele

- Wskażesz w utworze środki artystyczne służące budowaniu sensacyjności utworu.
- Wskażesz w utworze elementy orientalne i egzotyczne.
- Wyjaśnisz, na czym polega sensacyjność *Giaura*.
- Omówisz, na czym polega frenezja romantyczna w *Giaurze*.

Przeczytaj

Autor

George Gordon Byron (1788–1824) angielski poeta i dramaturg epoki romantyzmu. Ekstrawagancja i skandalizujący tryb życia poety sprawiły, że był jedną z najbardziej rozpoznawalnych postaci w ówczesnej Europie. Wiele podróżował, m.in. do Albanii, Hiszpanii, Grecji i Konstantynopola. Liczne wyjazdy stały się źródłem artystycznej inspiracji. Do najbardziej znanych, inspirowanych podróżami, utworów Byrona należą poemat *Wędrówki Childe Harolda* oraz powieści poetyckie: *Giaur*, *Naręczona z Abydos* i *Korsarz*.

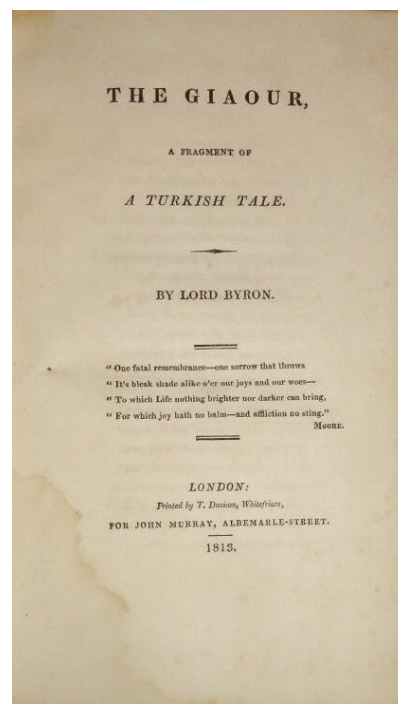

Richard Westall, *George Gordon Byron*, 1813

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Geneza *Giaura*

George Byron pierwszą wielką wyprawę odbył w latach 1809–1811. Wyruszył na Wschód: przez Portugalię i Hiszpanię do Grecji, a następnie Albanii i Konstantynopola. Świat i kultura Orientu zafascynowały poetę i stały się źródłem artystycznego natchnienia. Po powrocie do Londynu Byron stworzył kilka utworów opartych na motywach orientalnych. Należy do nich m.in. [powieść poetycka *Giaur*](#), opublikowana w czerwcu 1813 roku (do grudnia ukazało się aż dziewięć wydań utworu). Byron wciąż poprawiał kolejne wersje, dopisując nowe fragmenty tekstu. W ciągu kilku miesięcy objętość dzieła podwoiła się, wzbogacona m.in. o polityczne dygresje, opisy Grecji czy domu Hassana. Byron określił swoje dzieło jako

Karta tytułowa pierwszego wydania *Giaura* (1813)

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

rozerwane ułamki poematu, dlatego opatrzył je podtytułem *Ułamki powieści tureckiej*.

Tematyka *Giaura*

Utwór Byrona opowiada tragiczne dzieje miłości Wenecjanina Giaura i Gruzinki Leili. Porusza także motyw zemsty, jakiej dokonuje tytułowy bohater na baszy Hassanie, który zgładził kobietę za zdradę. W powieści odnajdziemy również wątek podróży – zrozpaczony Hassan, po śmierci Leili wyrusza na wyprawę w poszukiwaniu nowej żony. Również Giaur po zamordowaniu Hassana tuła się bez celu po świecie. To jednowątkowe dzieło jest w swojej istocie romanssem, napisanym jednak w nowatorskim, **sensacyjnym** stylu. Do sensacyjności *Giaura* można również zaliczyć zakończenie powieści, które przywołuje na myśl literaturę gotycką, a nawet grozy.

Sensacyjność zdarzeń w *Giaurze*

Fabula *Giaura* pełna jest niedomówień i luk, a wydarzenia w nim przedstawione nie zostały ukazane w porządku chronologicznym. Byron celowo operuje niedopowiedzeniem, żeby podsyć dramatyzm i sensacyjność opowieści. Zabieg ten wzmacnia także jej nastrojowość oraz tajemniczość, a emocjonalna narracja i wartkość akcji przywołują na myśl kadry ze współczesnych kryminałów. Obrazy, jakie możemy odnaleźć w *Giaurze* przesycone są często motywami, obfitujących w okropności, zbrodni:

((**George Byron**

Giaur

Z szablą po samą rękojeść uciętą,
Krwia opryskaną i mocno ujętą
W sonej, od ciała odrąbanej dłoni,
Co jeszcze drgała nie puszczając broni;
Obok turbana, którego zawoje
Miecz Giaura zerwał i przerznął na dwoje

Źródło: George Byron, *Giaur*, oprac. Stefan Treugutt, Warszawa 1982, s. 51.

Ta szokująca jak na ówczesne czasy, **frenetyczność** opisu ciała zabitego Hassana, jest elementem charakterystycznym dla wielu utworów wczesnoromantycznych. Potęguje ona poczucie sensacyjności oraz dynamizuje akcję *Giaura*, który przepełniony jest zbrodnią, zawsze brutalną, opisaną wręcz naturalistycznie. Wszystko to prowadzi do zaskakującego i mrocznego zakończenia, które nawiązuje do romantycznego piśmiennictwa na temat zjaw i wampirów.

Giaur w tłumaczeniu Adama Mickiewicza

Polscy czytelnicy mogli poznać fragmenty powieści poetyckiej Lorda Byrona już na początku lat 20. XIX wieku. Na łamach „Dziennika Wileńskiego” ukazała się mniej więcej połowa poematu przełożona przez Ignacego Szydlowskiego, który jednak nigdy nie ukończył tłumaczenia. W tym samym czasie twórczością Byrona zainteresował się Adam Mickiewicz. Szczególne wrażenie wywarł na nim właśnie *Giaur*. Poeta zaczął tłumaczyć utwór na język polski już w 1820 roku. Przerwaną na kilka lat pracę ukończył w roku 1835, kiedy w Paryżu opublikowano *Poezje Lorda Byrona tłumaczone*. Przekład Mickiewicza uznawany jest za arcydzieło. Poecie udało się wiernie oddać walory tekstu oryginalnego i zachować zarówno wymowę, jak i poetycką formę utworu. Przekład zadedykował poeta Julianowi Niemcewiczowi „w dowód głębokiego szacunku”. Mickiewicz zamieścił przed utworem własną przedmowę, w której scharakteryzował twórczość Byrona, stwierdzając m.in., że autor odcisnął trwałe piętno na twórczości całej epoki.

Thomas Phillips, *Portret Lorda Byrona w stroju albańskim*, 1813

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Słownik

frenezja romantyczna

(fr. *frénétique* – gwałtowny, szaleńczy) typowa dla wczesnego romantyzmu skłonność do przesycania utworów literackich motywami okrucieństwa, krwawych zbrodni i szaleństwa oraz do ukazywania bohaterów ogarniętych wielkimi namiętnościami i nierespektujących norm społecznych

powieść poetycka

gatunek poezji narracyjnej. Dłuższy utwór pisany wierszem, treściowo zbliżony do współczesnej noweli lub powieści. Jego fabuła jest udramatyzowana, posiada także luźną i fragmentaryczną budowę. Wyróżnia się zakłóceniami w chronologii prezentowanych zdarzeń (inwersja czasowa). Bardzo często posiada kilku narratorów, którzy przedstawiają daną historię ze swoich subiektywnych pozycji

sensacyjny

pojęcie używane najczęściej w kontekście powieści oraz filmu: charakteryzujący się wartką akcją i kryminalną tematyką

Mapa myśli

Polecenie 1

Wyjaśnij, co orientalizm wnosi do wymowy oraz poetyckiego stylu *Giaura*.

Polecenie 2

Rozważ, dlaczego akcja powieści została usytuowana na Dalekim Wschodzie. Wyjaśnij, co z tego wynika? Jak wpływa na interpretację utworu?

Słownik

egzotyka

(łac. *exoticus* z gr. *exōtikós* - pochodzący z zewnątrz) obcość, niezwykłość, dostrzegana głównie w odległych krajach Wschodu; w znaczeniu szerszym: wszystko, co dziwne, wykraczające poza nasze doświadczenie, co zaciekawia i pociąga odmiennością. Elementy egz. były charakterystyczne dla romantyzmu, później modernizmu, odgrywają dużą rolę w powieściach podróżniczych

orientalizm

(łac. *exoticus* - wschodni) 1. zwrot, konstrukcja składniowa przejęte z języków wschodnich (orientalnych); 2. charakterystyczne dla ludzi Wschodu, ich kultury i obyczaju

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Podaj trzy synonimy i trzy antonimy wyrazów *egzotyczny* oraz *sensacyjny*.

Ćwiczenie 3

W podanym fragmencie *Giaura* znajdź cytaty odnoszące się do wskazanych pięciu kategorii opisu świata przedstawionego.

” George Byron

Giaur

(fragment)

Wtem nagle stanął, konia w bok zatoczył
I patrzy z góry, na strzemionach staje —
Czegóż on patrzy, tam, w oliwne gaje?
Księżyc na nowiu wschodzi z za gór grzbietów,
Błyszczą nad miastem lampy [minaretów](#),
W mieście wre teraz [Bajramu](#) uciecha;
Tu, choć nie dojdą ni wystrzałów echa,
Ni muzułmanów pobożne okrzyki,
Przecież błysk widać każdej [tofaiki](#).
Bo dziś zachodzi słońce [Ramazanu](#),
Dziś Bajram święcą wyznawcy [Koranu](#)
[...]
Już bliżej — Turcy — już widzę turbany
I w srebrnym kutych pochwach [atagany](#).
Wódz ich na przedzie w bogatym [zawoju](#),
Zapewne [emir](#), bo w zielonym stroju¹.
«Ho! kto ty?» — «Salem! waszej jestem wiary²,
Emirze, widzę, że wiesz towary;

Źródło: George Byron, *Giaur*, tłum. A. Mickiewicz, Kraków 2017, s. 13–16.

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Na podstawie podanego fragmentu scharakteryzuj dwóch bohaterów utworu: Hassana oraz Giaura. Wyjaśnij, na czym polega konflikt między tymi postaciami.

” George Byron

Giaur

Sam Hassan został; z konia zsiąść nie raczy,
Spokojnie jedzie, aż z przodu obaczy
Blask ręcznej broni; rozbójników zgraja
Strzela wzdłuż drogi, z przodu się zaczaja,
[...] Więc wściekły brodę od gniewu najeżył,
I wkoło wzrokiem ognistym uderzył.

[...]

Zbójcy wychodzą, stają na skał szczycie:
«Rzucaj broń, krzyczą, komu miłe życie!» —
Ale Hassana oczy i rozkazy

Straszniejsze niżli nieprzyjaciół razy,

[...]

Nieprzyjaciele coraz bliżej godzą,
Razem ze wszystkich zasadzek wychodzą,

A z gęstwi lasu dowódca orszaku

Leci sam przodem na dzielnym rumaku.

Któż ten dowódca? — strój nosi albański,

Ale miecz prosty, miecz to chrześcijański.

«Znam go, znam Giaura — wściekły Hassan woła —

Znam go, poznałem ze smagłego czoła,

Poznałem czarne złowrogie źrenice,

Jego nikczemnej zdrady pomocnice;

Konia czarnego znam, choć leci pędem,

Chociaż nakryty [arnautskim rzędem](#).

Podły odstępczo twojej podłej wiary!
Teraz cię turban nie zbawi od kary.
Gdziekolwiek spotkał, w jakiegokolwiek chwili,
Dobrze, że spotkał zdrajcę mej Leili.»
Jak się wezbrana rzeka w morze leje,
I morską burzę spotkawszy szaleje,
Łamią się fale, drżą opoki brzegu,
A nurty ryczą pod pianami śniegu;
Tak się spotkały wrogów zgraje obie,
Losem i gniewem gnane przeciw sobie;
Szable nad uchem grzmią, lecąc w kawały,
Huczą po skałach dalekie wystrzały;
Starcia się łoskot i [karabel](#) dźwięki,
Huk karabinów, konających jęki
Echo żałośnie po dolinie szerzy,
Przywykłej tylko do śpiewów pasterzy!
[...]
Z szablą po samą rękojeść uciętą,
Krwcią opryskaną i mocno ujętą
W sinej, od ciała odrąbanej dłoni,
Co jeszcze drgała, nie puszczając broni;
Obok turbana, którego zawoje
Miecz Giaura zerwał i przerznął na dwoje;
W [delji](#) długiej, zmiętej, rozpostartej,
Od mnogich razów na sztuki podartej,
Zaczerwienionej, jak chmury przed burzą,
Gdy po dniu jasnym burzliwą noc wróżą;
Krwcią zlawszy piasek i gałęzie boru,
Gdzie wiszą szmaty jego [palamporu](#);
Z pierśią przebitą i otwartą ciosom,

Barkami na wznak, twarzą ku niebiosom,
Tak leżał Hassan — oczy już zbieleły,
Jeszcze otwarte, Giaura wyzywały.
Giaur stanął nad nim i w Hassana lice
Utopił równie straszne dwie źrenice.
«Tak! tyś pochował w falach mą Leilę,
Jam cię pochował w czerwonej mogile.
Jej duch kierował mieczem; jej morderca
Uczuł raz pierwszy, co to jest ból serca;
Proroka wołał, ale nadaremnie,
Prorok twej głowy nie wyrwie spode mnie.
Allacha wołał, wiatr prośbę rozdmuchał,
Allah nie słyszał, albo nie wysłuchał.
O psie pogański! czyż Opatrzność głucha
Na krzyk Leili, twych krzyków usłucha? —
Zbójcą zostałem! jeździłem na [wzwiady](#),
Aż w końcu zdrajca padł ofiarą zdrady,
Jam spełnił swoje, zemścił się nad tobą.
A teraz, dalej — w świat — jadę sam z sobą.» —

Źródło: George Byron, *Giaur*, tłum. A. Mickiewicz, Kraków 2017, s. 22–25.

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij, na czym polega sensacyjność fragmentu *Giaura* przedstawiającego walkę w wąwozie.

Ćwiczenie 7

Wypisz z fragmentu *Giaura* przedstawiającego walkę w wąwozie przykłady środków stylistycznych, które służą budowaniu sensacyjności.

Ćwiczenie 8

Wypisz z podanego fragmentu *Giura* przykłady cytatów, w których dostrzegasz frenezję romantyczną. Wyjaśnij, czemu służy takie obrazowanie.

Dla nauczyciela

Autor: Małgorzata Kosińska-Pułka, Bożena Święch

Przedmiot: Język polski

Temat: Egzotyczność tła i sensacyjność zdarzeń w *Giaurze* Byrona

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;
 - 2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);
 - 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
 - 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
 - 10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;
 - 15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
- III. Tworzenie wypowiedzi.
1. Elementy retoryki. Uczeń:
 - 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
 - 3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);

4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

9) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych;

10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

5. dokonuje krytycznej selekcji źródeł;

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

7. wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji;

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

11. korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;

Lektura uzupełniająca

18) George Byron, Giaur (fragmenty);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- wskaże w utworze środki artystyczne służące budowaniu sensacyjności utworu;
- wskaże w utworze elementy orientalne i egzotyczne;
- wyjaśni, na czym polega sensacyjność *Giaura*;
- omówi, na czym polega frenezja romantyczna w *Giaurze*.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał: Egzotyczność tła i sensacyjność zdarzeń w *Giaurze* Byrona. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj” oraz mapą myśli obrazującą orientalizm. Uczniowie powinni zastanowić się nad możliwościami, jakie tekst *Giaura* daje współczesnym twórcom kina. Komu ze znanych im reżyserów

zaproponowaliby przeniesienie historii *Giaura* na ekran? Swoje wybory powinni ustnie uzasadnić.

Uczniowie mogą obejrzeć film *Odwet* z 1990 r. w reż. T. Scotta.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od dyskusji na temat elementów orientalnych i egzotycznych, które można dostrzec w *Giaurze*.
2. Podanie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel proponuje uczniom, aby pracując w 4 grupach, przedstawili swój pomysł na adaptację powieści poetyckiej *Giaur* wybranemu przez siebie reżyserowi. Ich zadaniem jest:

- 1) uzasadnienie wyboru reżysera,
- 2) przekonanie reżysera, że należy sfilmować *Giaura* i wykorzystać uczniowskie pomysły.

2. Podczas pracy członkowie grup formułują argumenty związane z sensacyjnością *Giaura*. Korzystają z mapy myśli zamieszczonej w e-materiale, odnoszą się do fragmentów *Giaura* zamieszczonych w sekcji „Sprawdź się”. Wykonują ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”, a wnioski z ich realizacji wykorzystują w swoich prezentacjach przygotowanych dla reżysera.

O formie prezentacji decydują uczniowie (analiza wybranego fragmentu *Giaura* ze wskazaniem jego filmowych cech, nagranie telefonem komórkowym fragmentu filmu, zredagowanie argumentu, fragment scenopisu, napisanie wypowiedzi argumentacyjnej, inne). Punktem wyjścia dla uczniów-filmowców będą informacje:

- żywa akcja,
- interesująca fabuła,
- sensacyjność,
- elementy egzotyczne i orientalne,
- dramatyczna kompozycja,
- typ bohatera,
- plastyczność opisu,
- operowanie różnymi planami filmowymi,
- ciekawa scenografia,
- kunsztowne łączenie elementów słuchowo-wzrokowych, rytm tekstu.

3. Grupy przedstawiają efekty swojej pracy. Uczniowie oceniają się nawzajem, a nauczyciel komentuje prezentacje.

Faza podsumowująca:

1. W fazie podsumowującej uczniowie odnoszą się w parach do następujących kwestii:
 - środki artystyczne służące budowaniu sensacyjności utworu,

- wyjaśnienie, na czym polega sensacyjność *Giaura*,
- omówienie, na czym polega frenezja romantyczna w utworze.

Praca domowa:

1. Rozważ, dlaczego akcja powieści została usytuowana na Dalekim Wchodzie.

Materiały pomocnicze:

- *Odwet* z 1990 r. w reż. T. Scotta.
- Michał Larek, *Powieść poetycka, czyli pocisk*, „Polonistyka”, 2018/3.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Mapa myśli” do podsumowania lekcji.